

Kína titkos stratégiája az USA leváltására*

Eszterhai Viktor

Michael Pillsbury:

The Hundred-Year Marathon: China's Secret Strategy to

Replace America as the Global Superpower

Henry Holt and Co., USA, 2015, p. 336

ISBN: 978-1627790109

Michael Pillsbury könyvében egy kevert műfajt teremtett: a mű egyszerre memoár (amelynek alapjául a CIA-nál, a RAND-nál és a Pentagonnál eltöltött, több mint 40 éves pályafutása szolgál), és elemzés Kína jelenlegi helyzetéről, amely egyfajta történelmi keretbe van ágyazva. A könyv központi tézise, hogy a kínai vezetés – köszönhetően a kínai héják befolyásának, elkötelezett az Egyesült Államok hegemon hatalmának megdöntése mellett. A terv neve a „Százéves Marathon”, amelynek célja, hogy 2049-re, a Kínai Népköztársaság kikiáltásának századik évfordulójára Kína végérvényesen lezárja a nyugati megaláztatások korát, és létrehozson egy olyan világrendet, amelyben Kína az elsőszámú hatalom. Pillsbury meggyőződéssel vallja, hogy a „Százéves Marathon” céljainak a megvalósítása sikeresen halad előre, aminek alapvetően két oka van: az egyik, hogy a nyugati országok és különösen az USA téves feltételezésekből indult ki Kína megítélésével kapcsolatban, a másik pedig, hogy Kína sikeres, saját történelmi tapasztalataiból merített stratégiát követ.

A szerző szerint alapvetően öt téves feltételezés él az USA-ban. Először is, a nyugati országok Kína felé mutatott elköteleződése növeli Kína együttműködésre való hajlandóságát. Pillsbury úgy véli, Kína politikája Afganisztánban, Szudánban, Iránban, illetve Észak-Koreában azt mutatta, hogy Kína nem hajlandó a globális érdekekben együttműködni, és nem akar felelősségteljes résztvevőként részt venni a nemzetközi rendben. A második téves feltételezés a szerző szerint, hogy Kína a demokrácia felé vezető úton halad. Úgy véli, erre semmi bizonyíték sincs, sőt a Kínai Kommunista Párt feltűnő rugalmasságot mutatott az elmúlt évtizedekben, ami a párt hosszú távú egyeduralmát prognosztizálja. A harmadik jellemző félreértés, hogy Kína és a kínai gazdaság instabil helyzetben van, így a káosz elkerülése érdekében nem szabad Kínára nyomást gyakorolni. Pillsbury szerint ez nem igaz, sőt amíg a nyugat

* Jelen cikk a szerző nézeteit tartalmazza, és nem feltétlenül tükrözi a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontját.

*Eszterhai Viktor a Pallas Athéné Geopolitikai Kutatóintézet senior elemzője.
E-mail: eszterhai.viktor@pageobudapest.hu.*

aggódik a kínai bajok miatt, addig az ázsiai ország gazdasága egyre inkább felzárkózik az USA-hoz. A negyedik téves következtetés, amely az amerikai közvélemény és az ország vezetésének a képzeletében él, hogy Kína olyan akar lenni, mint az USA, ami a szerző szerint csupán az amerikai önhittségből fakad. Végül az utolsó félreértés, hogy Kínában a héják gyengék, és nem gyakorolnak jelentős szerepet az ország vezetésében, a hadseregben és az értelmiség vezető köreiben. Pillsbury azt állítja, hogy már Mao Ce-tung korában is igen jelentős volt a befolyásuk, csak a külvilág előtt láthatatlanok voltak.

A szerző szerint a héják a Hadakozó fejedelemségek korából merítik stratégiájukat, amely kilenc kulcselemet tartalmaz: (i) Erősíteni az ellenfél önelégültségét, amely így figyelmetlenné válik: nem szabad nyíltan kihívást intézni a vezető hatalom ellen, csak akkor, amikor már nem lehet Kína felemelkedését megakasztani. (ii) Türelmesnek kell lenni évtizedeken át vagy tovább, és kitartani a képességek folyamatos fejlesztése mellett. (iii) Manipulálni kell az ellenfél tanácsadóit. Kína ennek érdekében pénzt ad az US think-tank-jeinek, a tudományos intézményeknek, lobbiznak cégeknél és magánszemélyeknél, direkt reklámot folytatnak, illetve alkalmanként fenyegetnek (pl. kibertámadás). (iv) A stratégiai célok elérése érdekében meg kell szerezni az ellenfél tudományos és technológiai ismereteit: Kína ennek érdekében folyamatos tudományos kémkedést folytat, és nem hajlandó elismerni a szabadalmi jogokat. (v) A katonai erő nem kritikus tényező, mert a verseny hosszú távon zajlik. Részben ez magyarázza, miért nem fordított Kína több erőforrást a katonai erő fejlesztésére. (vi) A hegemon állam a hatalma megtartása érdekében mindenre, akár szélsőséges, sőt vakmerő akcióra is képes, ezért az ilyen helyzetekre fel kell Kínának készülni. (vii) A shi-t (az erő áramlását) szem előtt kell tartani: Kína a megfelelő pillanatokra készül, hogy az USA szerepét erodálja. (viii) Olyan mutatókkal kell mérni a saját és más államok képességeit, amelyek pontos képed adnak a relatív erőviszonyokról. (ix) Ébernek kell lenni, hogy Kína elkerülje bekerítését, illetve el kell hitetni, hogy Kínát nem lehet bekeríteni.

Pillsbury arra a következtetésre jut, hogy az USA-nak meg kell szabadulnia saját és a kínai stratégia eredményeként létrejött téves feltételezéseitől, és meg kell birkóznia az új helyzettel. Pillsbury azt javasolja, hogy új hidegháborút kell meghirdetni, mert ezzel a módszerrel az USA egyszer már sikerrel nyert egy hasonlóan fenyegető helyzetben. Ennek keretében az USA stratégiájának a következő elemekből kell állnia: nem szabad semmi olyat Kínának adni, amely tovább erősíti a kapacitásait; a célokban egységes amerikai álláspontot kell megfogalmazni; koalíciót kell létrehozni más államokkal Kína ellen, és végül az USA-nak támogatni kell a kínai ellenzékot, a Kínán belüli demokratikus erőket annak érdekében, hogy aláássák a Kommunista Párt hatalmát.

Pillsbury számos, elsősorban titkosszolgálati forrásból származó információval gazdagítja mondanivalóját, amely a személyes stílusából adódóan könnyen magával

ragadja az olvasót. A műben felvonultatott információk, ha önmagukban sokszor nem is ismeretlenek, így együtt meggyőző, bár torz képet festenek. A magyar olvasó szemszögéből Pillsbury jóslatai és figyelmeztetései nem érik el céljukat, mert a szerzőnek a Kína szándékai miatti aggodalma a második világháborút követő amerikai globális státusz megőrzése iránti vágyból fakad. A szerző által ostromozott módszerek gyakran az USA vezetésétől sem állnak távol, így azok morális alapon történő elítélése az USA-n kívül nem várható. A könyv pedig szándéka ellenére arra is alkalmas, hogy ne csupán a kínai, de az amerikai héják gondolkodásába is bepillantást nyerjünk.